

HANDLINGSPLAN FOR FUNKSJONSHEMMEDE 1998 - 2002

- 1.0 Bakgrunn
 - 1.1 Mandat
 - 1.2 Plangruppen - Oppnevning
- 2.0 Funksjonshemmin - Definisjon
 - 2.1 Hvem er funksjonshemmet
 - 2.2 Hvor mange er funksjonshemmet
 - 2.3 Funksjonshemmedes levevilkår
- 3.0 Innledning
 - 3.1 Generelle rammer og føringer for handlingsplanen:
 - 3.2 Forskjellige lovverk regulerer forhold som planen omfatter:
- 4.0 Et samfunn for alle- Om brukermedvirkning
 - 4.1 Brukermedvirkning på individnivå
 - 4.2 Kommunale råd for funksjonshemmede
- 5.0 Botilbud
 - 5.1 Levanger kommunes boligbygging i egen regi.
- 6.0 Omsorgs- og helsetjenester
- 7.0 Arbeid og sysselsetting
- 8.0 Utdanning og opplæring
 - 8.1 Tverretatlig samarbeid:
- 9.0 Tilgjengelighet
 - 9.1 Tilgjengelighet i offentlige bygg
 - 9.2 Utendørs miljø
- 10.0 Parkering
- 11.0 Transportordninger
 - 11.1 Antall forflyttningshemmede
 - 11.2 Utvikligstrekk
 - 11.3 Kollektivtransport
 - 11.4 Spesialtransport
- 12.0 Kultur og fritidsaktiviteter
 - 12.1 Ledsagerbevisordningen
 - 12.2 Funksjonshemmede og bruk av snøscooter
- 13.0 Generelle synspunkter og betraktninger fra brukerhold.
 - 13.1 Tilgjengelighet
 - 13.2 Utdanning/opplæring
 - 13.3 Fritid/kultur
 - 13.4 Omsorgs og helsetjenester

1.0 Bakgrunn

I 1986 ble det laget en kommunal plan for funksjonshemmede i Levanger. Denne har vært et nyttig redskap i kommunens arbeid. Samfunnet har endret seg mye siden den gang. Stikkord her kan være: Samfunnets holdninger overfor funksjonshemmede, lovgivning, offentlige planer og forskrifter, nye begreper som brukermedvirkning og brukerstyring. Levanger kommune mener at det både er riktig og nødvendig med en oppjustering av kommunens handlingsplan for funksjonshemmede.

1.1 Mandat

På bakgrunn av ovennevnte ble det etter initiativ fra Rådet for funksjonshemmede foreslått utarbeidet en handlingsplan for funksjonshemmede i Levanger kommune.

Saken ble behandlet i hovedutvalget for helse- og sosialsaker, undervisning, kultur og miljø og teknisk sektor i oktober 1996. Saken ble også behandlet i formannskapet.

Følgende mandat ble vedtatt for arbeidet:

«Det utarbeides en 4-årig handlingsplan for funksjonshemmede. Planen rulleres årlig og vil være grunnlagsmateriale for etatenes virksomhetsplan/økonomiplan».

1.2 Plangruppen - Oppnevning

Etatene oppnevnte hver sin representant til plangruppen. I tillegg kommer 3 brukerrepresentanter oppnevnt av Rådet for funksjonshemmede.

Plangruppen har bestått av følgende personer:

- Åse Saltvik, brukerrepresentant
- Per Morten Aalberg, brukerrepresentant
- Helge Bromstad, brukerrepresentant
- Turid Inderberg, teknisk etat
- Marit Aksnes, undervisningsetaten
- Frode Hallem, kultur- og miljøetaten
- Dag Stemre, helse- og sosialetaten

Helse- og sosialetaten har vært planens sekretariat.

Funksjonshemmedes organisasjoner er bedt om å komme med forslag og innspill til arbeidet med handlingsplanen.

Samtlige organisasjoner lokalt ble invitert til møte våren 1997.

Organisasjonene uttrykte et enstemmig ønske om ny handlingsplan. Det har fra enkelte organisasjoner kommet forslag underveis til enkelttiltak og områder som ønskes prioritert.

En av brukerrepresentantene i plangruppen har hatt regelmessige drøftinger med en uformell referansegruppe bestående av brukere og deres pårørende.

2.0 Funksjonshemming - Definisjon

Funksjonshemming kan beskrives på ulike måter, og begrepsbruken varierer.

I Regjeringens handlingsplaner for funksjonshemmede benyttes følgende definisjoner:

«Funksjonshemming er et misforhold mellom individets forutsetninger og miljøets og samfunnets krav til funksjon på områder som er vesentlige for etablering og opprettholdelse av selvstendig og sosial tilværelse».

I tillegg er funksjonshemming av varig karakter.

St.meld. nr. 23 «Funksjonshemmet i samfunnet» (1977-78) definerer «funksjonshemmet» slik:

«Funksjonshemmet er den som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte, eller på grunn av avvik av sosial art, er vesentlig hemmet i sin praktiske livsførsel i forhold til det samfunn som omgir ham. Dette gjelder utdanning, yrkesvalg og yrke, fysisk og kulturell aktivitet».

2.1 Hvem er funksjonshemmet

Mennesker med funksjonshemming er ingen ensartet gruppe. Tidligere ble funksjonshemmede gruppert i fem hovedgrupper: bevegelseshemmede, synshemmede, hørselshemmede, psykisk utviklingshemmede og skjulte funksjonshemminger (f.eks. diabetes, psykiske problemer, hjerteproblemer, dysleksi, allergi). Inndelingen er ikke optimal, bl.a. fordi mange funksjonshemmede har mer enn en vanske, slik at de samtidig vil høre inn under flere hovedgrupper.

Hovedgruppene kan imidlertid bidra til forståelse av hva som må til i tilrettelegging av samfunnet for mennesker med funksjonshemming.

2.2 Hvor mange er funksjonshemmet?

Det føres ingen statistikk over antall funksjonshemmede i Norge. Helseundersøkelsen 1985 ga muligheter til anslag for antallet funksjonshemmede i forhold til omtalte definisjoner:

479 000 mennesker under 67 år er funksjonshemmet, av disse er 41 000 under 16 år. 292 000 mennesker over 67 år er funksjonshemmet.

Anslaget tilsvarer at 18,8 % av befolkningen er funksjonshemmet. I den yrkesaktive alder (16-66 år) er anslagsvis 16,2 % funksjonshemmet.

De fire siste levekårsundersøkelsene (SSB) har anslått antallet personer (16 år og eldre) med funksjonshemminger (nedsatt syn, nedsatt hørsel, nedsatt bæreevne, redusert bevegelsesevne eller arbeidsuførhet) til å være 17-20 %.

2.3 Funksjonshemmedes levevilkår

[NOU 1993. 17 "Levekår i Norge:](#)

Funksjonshemmede er oftere syke enn andre. De har høyt forbruk av helse-tjenester, en større andel karakteriserer helsen som dårlig, og det er høyere forekomst av psykiske problemer.

Funksjonshemmede bor stort sett likt andre, men en stor del har praktiske problemer i forhold til egen bolig.

Funksjonshemmede bor oftere alene.

Unge voksne funksjonshemmede bor oftere sammen med foreldrene.

Funksjonshemmede mottar mye hjelp fra private, oftest av husholds-medlemmene.

Funksjonshemmede kan ha store vansker med å delta i foreningsliv og fritidsaktiviteter, og reiser sjeldnere på ferie enn andre.

3.0 Innledning

Begrepet "bruker" benyttes ofte i dag som et betegnelse på funksjonshemmede og eldre. Spesielt gjelder det i forbindelse med påvirkning og medvirkning i utformingen av hjelpetilbudene og velferdspolitikken mer generelt. Det kan i starten være nyttig med en avklaring av begrepet brukermedvirkning, da det står sentralt i samfunnets forståelse av funksjonshemmede som likeverdige borgere.

"Brukermedvirkning, som vil si at de som berøres av en beslutning, eller er brukere av tjenester, får innflytelse på beslutningsprosesser og utforming av tjenestetilbudet. Funksjonshemmede som ofte er storforbrukere av bl.a. helse- og sosialtjenester gjennom store deler av livet, har større behov enn mange andre for å påvirke utformingen av hjelpeapparatet som er nødvendig for å klare dagliglivet. Brukermedvirkning har vært utprøvd på ulike nivåer og på ulike måter. Utprøvingen har pågått på individnivå, tjenestenivå og systemnivå. Det legges vekt på at brukermedvirkning er noe mer enn en demokratisk rettighet. Brukermedvirkning er en kvalitetssikring av tjenesteutformingen og en overføring av erfaringsbasert kunnskap til beslutningstakere og tjenesteytere. Dette gjelder enten det er fra enkeltbrukere eller fra organisasjoner av funksjonshemmede".

[St meld nr 34 \(1996-97\)](#)

Resultater og erfaringer fra Regjeringens handlingsplaner for funksjonshemmede og veien videre

3.1 Generelle rammer og føringer for handlingsplanen

Kommunestyret har gjennom de siste års planarbeid vektlagt tilbud til blant andre funksjonshemmede. Det tas sikte på at tilrettelegging for funksjonshemmede gjøres i den daglige planlegging og det daglige arbeid.

Tilbud til funksjonshemmende er avhengige av en rekke vilkår. Innenfor lovverket finnes det tjenester til funksjonshemmede som er lovfestet. Kommunale og statlige utredninger og planer legger føringer i forhold til tilbudets kvalitet og kvantitet.

3.2 Forskjellige lovverk regulerer forhold som planen omfatter:

Av disse nevnes:

- Lov om sosiale tjenester.
- Forvaltningsloven
- Lov om helsetjenesten i kommunen
- Lov om folketrygd
- Lov om planlegging av og forsøksvirksomhet i sosialtjenesten og helse-tjenesten
- Plan- og bygningsloven
- Lov om grunnskolen
- Lov om sykehus
- Lov om psykisk helsevern
- Lov om samferdsel
- Vegtrafikkloven

4.0 Et samfunn for alle- Om brukermedvirkning

Brukermedvirkning handler stort sett om det offentliges ansvar for å la brukerne komme til med sin innflytelse. Grunnlaget er ofte "brukerne eier problemet" eller "den som har skoen på vet best hvor den trykker". Brukerperspektivet beskriver egentlig nokså allmenne tanker om menneskeverd og menneskerett.

Ved å styrke brukernes rettigheter vil dette kunne fremme brukerperspektivet ved at brukeren blir en formelt mer likeverdig aktør. Dette betyr at brukerens behov legges til grunn for hva slags tjenester vi skal ha, og derfor må brukerne delta aktivt og tatt på alvor. Det er viktig at erfaringskunnskap likestilles med tillært kunnskap.

Brukermedvirkning blir nevnt som virkemiddel til en "effektiv produksjon av tjenester i lokalforvaltningen" og som kan innebære en reell avlastning for kommunen, også økonomisk. Brukermedvirkning kan sees på både som en demokratisk rettighet og som en måte å sikre bedre beslutninger og tjenester.

Levanger kommune har erfaring med brukermedvirkning spesielt på to områder:

4.1 Brukermedvirkning på individnivå

Brukermedvirkning på individnivå, som vil si at de som berøres av en beslutning, eller er brukere av tjenester, får innflytelse på beslutningsprosesser og utforming av tjenestetilbudet som angår deres liv. Funksjonshemmede som ofte er storforbrukere av bl.a. helse- og sosialtjenester gjennom store deler av livet, har større behov enn mange andre for å påvirke utformingen av hjelpeapparatet som er nødvendig for å klare dagliglivet. I 1993 etablerte kommunen ordninger med brukerstyrt personlig assistanse for tre brukere.

Dette med stimuleringstilskudd fra sosial- og helsedepartementet.

Brukerstyrt personlig assistanse er foreløpig en prøveordning. Det synes imidlertid klart at dette vil bli en permanent ordning fra 1999. Hvilken status ordningen vil få er ikke bestemt.

4.2 Kommunale råd for funksjonshemmede

Kommunale råd for funksjonshemmede er ikke hjemlet i lov, men ble anbefalt opprettet allerede i 1970 i rundskriv nr. 13 til lov om sosial omsorg. I 1990 utarbeidet Sosial- og helsedepartementet veiledende retningslinjer for slike råd. Her framheves betydningen av et aktivt samspill mellom myndighetene og funksjonshemmedes organisasjoner, og kommunale råd for funksjonshemmede som et viktig redskap i dette samspillet. I 1987 ble det av kommunestyret opprettet råd for funksjonshemmede.

Mål:

- A. Funksjonshemmedes muligheter til å påvirke kommunalt arbeid gjennom rådet for funksjonshemmede skal styrkes.
- B. Informasjon om rådet generelt må forbedres.

Tiltak:

1. Det oppnevnes et utvalg på fire personer som skal vurdere det kommunale rådet for funksjonshemmedes arbeids- og påvirkningsmuligheter, samt plass i det kommunale systemet. Rapport og forslag legges fram i mai – 99.
2. Kommunens internskriv skal brukes til å informere om rådets arbeid. Det skal regelmessig f.eks. 2 ganger pr. år sendes ut informasjon om rådets arbeid til samtlige lokallag av funksjonshemmedes organisasjoner.
3. Rådet skal aktivt bruke media til å informere om viktige saker.

5.0 Botilbud

I 1976/77 ble bygningsloven vedtatt med regler for tilgjengelighet. Dette gjelder både for unge offentlige bygg og andre bygg hvor publikum har adgang. De samme regler gjelder ved vesentlig renoveringer av eksisterende bygg.

Ved siste revisjon 1. juli 1998, gjelder de samme bestemmelsene også for offentlige utemiljø f.eks. parkanlegg.

Forskriftene praktiseres verken spesielt strengt eller spesielt lempelig i Levanger.

Ved behandlingen av bygninger som inneholder arbeidsplasser skal Arbeidstilsynet og Arbeidsmiljøutvalget uttale seg til prosjektet i h.h.t arbeidsmiljøloven. (bl.a. tilgjengelighet).

Ved prosjektering av kommunale bygninger og reguleringsplanlegging skal kommunalt råd for funksjonshemmede, uttale seg.

Ved innføring av de nye bestemmelsene i plan- og bygningsloven, vil bygningsavdelingen i sterkere grad fokusere på om bestemmelsene blir etterlevd i praksis.

De funksjonshemmedes foreninger/ organisasjoner har sannsynligvis erfaring med at deres ønsker og behov ikke alltid blir tilfredsstilt fra kommunens side.

Dette kan ha både økonomiske, praktiske, politiske og juridiske årsaker.

Når det gjelder det juridiske så kan ikke forskriftenes bestemmelser brukes fullt ut på eksisterende bygninger. Plan- og bygningsloven gir ikke kommunen rett til å kreve endring av eksisterende bygninger for å tilfredsstille dagens krav bl.a. til tilgjengelighet. Dette kan bare kreves ved bruksendring og hovedombygging. I Levanger sentrum vil også hensynet til reguleringsplanens bestemmelser om bevaringsverdige hus komme til anvendelse, og gjør det vanskelig bl.a å etablere ramper i gatefasaden. Her vil også hensynet til fremkommelighet på fortauet telle med i vurderingen.

5.1 Levanger kommunes boligbygging i egen regi

Levanger kommune bygger nå bare omsorgsboliger, enten for eldre eller for funksjonshemmede. Utbyggingsbehovene blir gitt av helse- og sosialetaten, som må definere behovene for det enkelte prosjekt.

Den kommunale plan- og byggenemnd har ansvaret for planlegging og gjennomføring av de prosjektene som kommer med i investeringsbudsjettet.

Plan- og byggenemnda er oppnevnt av formannskapet og arbeider etter et reglement vedtatt av kommunestyret.

De midlene som er budsjettet i 1997, samt noe overført fra 1996 er foreslått brukt til bygging av ny avlastningsbolig (7 enheter samt kontorrom til de som jobber med avlastning/støttekontakt) og 4 boliger for funksjonshemmede. Noe av midlene som forventes i 1998-budsjettet vil også gå med i dette prosjektet.

For øvrig er det planer om ombygging av den ene boligen i Verdandes veg og det største fellesarealet i Nordsivegen 16. Større ombyggingsarbeider dekkes også over investeringsmidlene i regi av plan- og byggenemnda.

Et grunnleggende prinsipp i boligpolitikken for funksjonshemmede må være at den enkelte boligsøker får dekket sitt boligbehov på individuelt grunnlag.

Mål:

A. Det skal finnes et differensiert tilbud på boliger for funksjonshemmede basert på:

- Vanlige tilrettelagte boliger med livsløpsstandard.
- Spesialleiligheter for bevegelseshemmede integrert i den vanlige boligmasse.
- Omsorgsboliger spesielt tilpasset funksjonshemmede med tilbud om heldøgns pleie- og omsorgstjeneste.
- Boform med heldøgns omsorg og pleie.
- Legge tilrette for at funksjonshemmede selv kan bygge og eie sin egen bolig.

Tiltak:

1. Kommunen skal utrede og gjennomføre tiltak for at ny boligmasse i størst mulig utstrekning bygges etter livsløpsstandard.
2. Etter en felles mal skal bolig og bistandsbehov registreres for alle funksjonshemmede over 15 år med omfattende behov for bistand.
3. Det skal ved prosjektering og reguleringsplanlegging legges til rette for f.eks. tomter tilpasset funksjonshemmede.
4. Kommunen skal informere om ulike tilskuddsordninger og bistå med råd og veiledning m.h.t. tilrettelegging, søknadsprosedyrer m.v.

6.0 Omsorgs- og helsetjenester

Helse- og sosialetaten er tillagt ansvar for viktige tjenester for funksjonshemmede.

Pleie- og omsorgsavdelingen har et tverrfaglig samarbeid som gir brukerne et helsefremmende, forebyggende og rehabiliterende pleie- og omsorgstilbud.

Etter Lov om sosiale tjenester og kommunehelsetjenesteloven har de som ikke kan dra omsorg for seg selv eller som er helt avhengige av praktisk eller personlig hjelp for å greie dagliglivets gjøremål, rett til hjelp.

De mest sentrale tjenester for funksjonshemmede er:

- Praktisk bistand og opplæring
- Hjemmesykepleie
- Avlastning
- Støttekontakt
- Omsorgslønn
- Brukerstyrt personlig assistentordning
- Aktivisering og sysselsetting

Mål:

- A. Kommunen skal styrke og utvikle avlastningstilbudet til funksjonshemmede barn og unge.
- B. (Re)habilitering av funksjonshemmede skal styrkes, spesielt gjelder dette barn og unge.
- C. Brukermedvirkning skal styrkes på alle nivå.
- D. Kommunen skal tilby fleksible tjenester som i størst mulig grad er tilpasset den enkeltes behov.

Tiltak:

1. En ny avlastningsenhet med 7 plasser er under bygging på kommunal tom ved Leira. Den skal stå ferdig tidlig i 1999, og skal erstatte avlastningsenhetene i Rønningsbergvegen og ved Breidablikktunet som ikke tilfredsstillter dagens krav til funksjonalitet.
2. Samtlige avlastningstiltak og støttekontakttjenesten skal samles under en ansvarlig faglig og administrativ enhet.
3. Det skal utarbeides habiliteringsplaner for alle brukere der dette vurderes som hensiktsmessig, spesielt gjelder dette barn og unge multibrukere. Habiliteringsplaner vil sammen med en satsing på ansvarsgruppemodellen være et arbeidsredskap for tverrfaglig arbeid og helhetstenkning.
4. Fagråd skal fungere som overordnet tverrfaglig team for medisinsk rehabilitering og habilitering av barn. Teamet fungerer som en støttespiller for koordinatorene (helsesøstertjenesten og seksjon for medisinsk rehabilitering), og har ansvar for å utvikle tjenesten sammen med disse. Fagråd består av kommunelege 1, pleie- og omsorgsleder, sosialleder, ledende helsesøster og sjefsfysioterapeut. Fagråd vurderer også i dag søknader/saker som krever omfattende tverrfaglig ressursutløsning. Fagråd utvides med en fast representant fra PPT når det skal avholdes møter i forhold til habilitering.
5. Levanger kommune vil, i tilfeller der det er hensiktsmessig, utvide ordningen med brukerstyrt personlig assistanse til å gjelde flere brukere. Kommunen ønsker en utvikling hvor brukerne alene, eller i fellesskap som et andelslag eller lignende selv administrere ordningen fullt ut etter tilskudd fra kommunen.
6. Det skal være en fortsatt satsing på ordningen med omsorgslønn til personer som har et særlig tyngende omsorgsarbeid. Omsorgslønn skal kunne benyttes som alternativ eller supplement til andre tjenester når dette anses å være det beste for den omsorgstrengende.

7.0 ARBEID OG SYSSELSETTING

Retten til arbeid for funksjonshemmede er ikke lovfestet i Norge – i motsetning til i mange andre land.

Flere undersøkelser viser at mange funksjonshemmede, både unge og eldre, er motivert for både utdanning og arbeid, men det er også de som lett gir opp på veien, eller som ikke får hjelp til å finne frem til aktuelle tiltak.

For at arbeidslinja skal befestes overfor sterkt funksjonshemmede må flere etater ansvarliggjøres. Tverrsektorielt samarbeid bør formaliseres slik at det blir klart hvor ansvaret for koordinering av tiltak for sterkt funksjonshemmede skal forankres i kommunen. Lov om sosiale tjenester, gir sosialtjenesten et særskilt ansvar for å klarlegge ansvarsforholdet.

For at sterkt funksjonshemmede skal kunne delta på det ordinære arbeidsmarkedet vil det ofte være behov for tekniske hjelpemidler og spesialtilpasset utstyr.

Mål:

- A. Kommunen har som mål at flere arbeidsplasser blir tilrettelagt for funksjonshemmede både i kommunen og i privat sektor.
- B. Kommunen har videre som målsetting at alle funksjonshemmede som faller utenom det ordinære arbeidsmarkedet og arbeidsmarkedstiltak, skal gis et meningsfylt tilbud på dagtilbud.

Tiltak:

1. Kommunen vil utrede muligheter og behov for å stimulere til ansettelse av funksjonshemmede i ordinære stillinger.
2. Kommunen vil øke bruken av eksisterende ordninger gjennom Arbeidsmarkedsetaten.
3. Kommunen skal ta initiativ til å etablere et miljø med muligheter til selvhjelp, likemannsarbeid, kompetanseoppbygging og arbeid.
4. Kommunen tar initiativ for å påvirke private bedrifter til å ansette funksjonshemmede.
5. Kommunen skal spesielt utrede mulighetene for etablere arbeidsplasser gjennom bruk av informasjonsteknologi.
6. Kommunen skal utrede, planlegge og iverksette tiltak for funksjonshemmede som ikke er i alminnelig lønnsarbeid eller på annen måte sysselsatt gjennom arbeidskontoret. Staupshaugen verksted- og aktivitetssenter vil her være et sentralt utgangspunkt.

8.0 UTDANNING OG OPPLÆRING

Lover og forskrifter

- Lov om grunnskolen med forskrift og «Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen»
- Lov om barnehager m. forskrifter og den nasjonale «Rammeplanfor barnehager»

Undervisningsetaten forholder seg dessuten til en rekke andre lover og forskrifter. De mest aktuelle i den daglige drift er:

- Forvaltningsloven og offentlighetsloven
- Plan- og bygningsloven med byggforskrifter
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.
- Internkontrollforskriften
- Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr.

8.1 Tverretatlig samarbeid:

Undervisningsetaten deltar aktivt i tverretatlig samarbeid. PPT har som oftest koordineringsansvar for tiltak i ansvarsgruppene og skolehelseteamene. Etaten har en representant i «Kommunalt råd for funksjonshemmede» og 2 representanter i det tverretatlige forum «**Barn i krise**»

Mål:

A. Informasjon til foreldre/ foresatte

Som offentlig tjeneste har vi alminnelig opplysnings- og informasjonsplikt overfor publikum. Det er særlig viktig å huske på å gi uoppfordret informasjon om alle muligheter og rettigheter som er aktuelle for barn og elever med funksjonshemninger. Spesielt gjelder dette ulike tiltak i barnehage, samt retten til spesialundervisning.

Tiltak:

1. Utarbeide en informasjonsfolder om barnets rettigheter innenfor opplæringsfeltet, samt en oversikt over ulike muligheter og aktuelle tiltak i barnehage, skole og skolefritidsordning.

Mål:

B. Kvalitetssikring av tilbud

Dette er et kontinuerlig arbeid på mange plan. Tilbudet til det enkelte barn/elev, foreldresamarbeid, internt samarbeid i barnehage/ skole, veiledningstjenestene, lederroller, organiseringsmodeller m.v. Alle systemer må henge sammen og vurderes i sammenheng.

Tiltak:

2. Sette søkelyset på hva kvalitetssikring innebærer, gjerne ved å lage en oversikt over hvilke emner som bør vurderes. Det er også aktuelt å arrangere kurs i systemteori og nettverksanalyse.

Mål:

C. Barnehageplasser

Barn med funksjonshemninger har fortrinnsrett til plass i barnehage etter lov om barnehager § 9. Samtidig krever mange av barna spesiell tilrettelegging som ekstra plass til utstyr, egen assistent og lærer. Dette fører igjen til mange møter.

I noen barnehager er det forholdsvis mange barn med spesielle behov. En bedre generell barnehagedekning ville skape en mer «normalisert» barnegruppe, dvs. med en mer gjennomsnittlig prosentandel barn med spesielle behov.

Tiltak:

3. Fortsatt utbygging av barnehager i Levanger. Utbedring av fysisk miljø (flere grupperom, bedre uterom) bl.a

Mål:

D. Opprustning av bygg og anlegg

Alle skoler og barnehager skal jfr. plan- og bygningsloven være tilpasset funksjonshemmede. I Levanger er tilpasningsgraden per dato «tilfredstillende, men kan bli bedre» I Levangerskolen er det et betydelig behov for vedlikehold og oppussing.

I forbindelse med nybygging og utbygginger er mange skoler svært godt tilrettelagt for funksjonshemmede.

De fleste barnehager tilfredsstillende kravene i byggforskriftene, men mange trenger en ny vurdering.

Mht. **inneklima**, som er særlig viktig for astmatikere og allergikere, er tilstandene i skolene tilfredsstillende de fleste steder, men noen skoler har for dårlige forhold. I barnehagene er det store variasjoner.

Tiltak:

4. Undervisningsetaten har hvert år et møte med teknisk etat der forhold for funksjonshemmede i barnehager og skoler er tema.
5. Leder ved hver avdeling har ansvar for å melde fra om forhold som ikke er tilfredsstillende.
6. Vurdering av alle skoler og barnehager mht. inneklima og forhold for funksjonshemmede (er allerede i gang).

7. Ved nybygg og renovering av bygg og anlegg må det legges til rette for tilfredsstillende lys og akustikkforhold for personer med sansetap

9.0 TILGJENGELIGHET

9.1 TILGJENGELIGHET I OFFENTLIGE BYGG

Offentlige bygg og andre bygg som publikum har adgang til skal være tilgjengelige og brukbare for bevegelses- og orienteringshemmede. De nyeste forskriftene fra 01.07.97 omfatter også offentlige utearealer. For øvrig vises det til teksten i forskriftene.

9.2 UTENDØRS MILJØ

I tillegg til byggeforskriftene vises det til politivedtektene for Levanger kommune.

§ 6. På eller over offentlig sted er det forbudt å sette eller henge noe som er til ulempe eller til hinder for ferdselen.

Mål:

- A. Funksjonshemmede skal ha tilgang på informasjon om alle kommunale tjenester for funksjonshemmede.
- B. Funksjonshemmede skal ha tilgang til parker, idrettsanlegg og friluftsområder i kommunen. Med tilgang til menes at områder skal være tilrettelagt slik at det er mulig å komme seg dit, bevege seg der og oppholde seg der over tid.
Funksjonshemmede skal ha muligheter til å delta i vanlige organiserte/ikke organiserte fritidstilbud.
- C. Alle kommunale bygninger og tjenestesteder skal være tilgjengelige for funksjonshemmede

Tiltak:

1. Kommunale informasjonsskranker og andre offentlige bygg hvor publikum ferdes skal ha skrankeslynge.
2. For mennesker med hørselshemming må det være teleslynge i Festiviteten og Musikkens Hus, som er anvendbar ved alle typer arrangement.
3. I planer for tilrettelegging av parker og friluftsområder, skal det inngå beskrivelser av tilgjengelighet for funksjonshemmede i forhold til offentlig transport, parkeringsmuligheter, sanitærforhold, framkommelighet osv .
4. Ved all rehabilitering og nybygging skal tilgjengelighet for funksjonshemmede gjennomføres i henhold til lover, forskrifter og vedtekter. Kontrollen og oppfølgingen av planlagte og gjennomførte tiltak skal styrkes.
5. Tilgjengelighet til fjorden og friluftsområdene skal kartlegges og muligheter for tilrettelegging skal utredes.
6. Minst et sted langs fjorden skal tilrettelegges for funksjonshemmede med brygge, utedo, bade- og fiskemuligheter.

7. Det skal lages kart over tilgjengelige turstier og traseer som kan benyttes av funksjonshemmede med motoriserte kjøretøyer.
8. Det utarbeides en mal/veileder for tilgjengelighet til kommunale bygg og tjenestesteder som tar hensyn til alle grupper funksjonshemmede. Kompetansen skal formidles til alle etater.

10.0 PARKERING

I Levanger er det 16 offentlige plasser som er reservert for forflytningshemmede i Levanger sentrum og 7 plasser ved Innherred sykehus. I tillegg finnes noen private plasser, f.eks. ved Magnetten og Prix.

Levanger kommune gir etter søknad parkeringstillatelse for forflytningshemmede til:

Bilfører og/eller passasjer som har særlig behov for parkeringslettelse i samband med bosted, arbeid og/eller annen aktivitet fordi vedkommende ikke kan gå eller har store vansker med å bevege seg over noen lengde.

Organisasjon/institusjon o.l. som disponerer spesialinnredet kjøretøy som stadig foretar transport av forflytningshemmede.

Rullestolbrukere benytter ofte store biler med rullestolheis montert bak eller på siden. Få av de reserverte parkeringsplasser fungerer godt for disse brukerne. Det blir for trangt å manøvrere bilene på plass, og med sideheis montert på bilen blir ofte avstand til andre biler for liten. Brukere har erfart at de ikke kommer inn i sin egen bil p.g.a. at andre har parkert for nær.

Mål:

- A. Kommunen har som mål å bedre parkeringsmulighetene for funksjonshemmede spesielt i sentrumsområdene.

Tiltak:

1. Etablere tettere samarbeid med funksjonshemmedes organisasjoner for å få mest gunstig plassering av reserverte plasser.
Best mulig merking av reserverte parkeringsplasser.
Sikre at plassene blir romslige nok for spesialbygde kjøretøy.
2. Bedre informasjon om rettigheter og plikter vedrørende parkering for forflytningshemmede.
3. Opplæring innen teknisk etat, slik at det alltid er personell tilstede som kan informere om, og være behjelpelig med, parkering for forflytningshemmede og hvordan en fyller ut søknadsskjema for å sikre tilstrekkelig med opplysninger.

11.0 TRANSPORTORDNINGER

Lovverk

Samferdselsdepartementet har utarbeidet en handlingsplan for funksjonshemmede på samferdselssektoren (1997).

11.1 ANTALL FORFLYTNINGSHEMMEDE

I Levanger antas det å være ca. 45 personer med så alvorlige funksjonshemninger at de har behov for transport med spesialkjøretøy eller med ledsager.

Ca. 470 personer kan med vanskeligheter reise med kollektive transportmidler, og har behov for hjelp ved reisesenes begynnelse og slutt, d.v.s behov for uføretransport (men ikke med spesialkjøretøy).

Ca. 500 personer har betydelige problemer i forhold til å benytte ordinær kollektivtransport.

11.2 UTVIKLINGSTREKK

Mer generelle utviklingstrekk i samfunnet er med på å påvirke disse tallene.

En betydelig økning i antallet eldre i befolkningen innebærer en økning i antallet forflytningshemmede.

Utviklingen i bosettingsmønster og næringsstruktur synes å gi et økt behov for reising.

11.3 KOLLEKTIVTRANSPORT

Buss, tog og drosje

I Levanger kommune har fylkesbilene løyve på lokale bussruter med bl.a. de såkalte «Blåmann» bussene. Kun en av disse bussene er i noen grad tilgjengelig for rullestolbrukere.

Stasjonsbygningen i Levanger er tilrettelagt med automatisk dør, handikaptoalett, kontrastfarger m.v. Perrongen har egen rampe for rullestolbrukere.

Drosjene i Levanger disponerer minibuss med rullestolheis.

11.4 SPESIALTRANSPORT

Samtlige fylkeskommuner har etablert en spesialtransportordning for funksjonshemmede.

Nord-Trøndelag fylkeskommune har for Levanger kommune fastsatt et tak på 257 brukere. Dette tilsvarer 1,5 % av befolkningen.

Formålet med transporttjenesten for funksjonshemmede er å gi funksjonshemmede, som er avhengig av dør-til-dør transport, et transporttilbud slik at de har mulighet til å delta i aktiviteter på lik linje med den øvrige befolkning. Transporten styres individuelt og foregår med drosje.

TT-ordningen fungerer i stor grad som et tilbud for eldre forflytningshemmede.

I Levanger kommune administreres ordningen av en oppnevnt godkjenningnemnd innenfor helse- og sosialetaten.

Fylkeskommunen fastsetter antall turer hvert halvår ut fra gjeldende budsjettammer.

Inneværende år er antallet turer pr. bruker 12 i halvåret.

Levanger kommune har erfaring med at mange brukere, spesielt eldre, ikke benytter tildelte turer fullt ut. Ca. 40 % av rammen/antallet tildelte turer blir ikke benyttet.

Dette betyr en dårlig utnyttning av den tildelte ramme for Levanger kommune.

Mål:

- A. For kommunen er det et mål å bedre informasjonen om TT-ordningen, og utnytte det fylkeskommunale tilskuddet bedre.

Tiltak:

1. Det utarbeides en orientering/informasjonsbrosjyre om TT-ordningen.
2. En ytterligere differensiering av brukerstatus må innføres. Godkjenningnemnda må kunne innvilge f.eks. 6 turer pr. halvår for brukere med begrensede behov for å øke utnyttelsesgraden.
3. Enkelte brukere med stort transportbehov må kunne søke særskilt om flere turer.
4. Levanger kommune ønsker å gjennomføre et prøveprosjekt med rutekjøring for å samordne deler av TT-transporten i kommunen.

12.0 KULTUR OG FRITIDSAKTIVITETER

12.1 LEDSAGERBEVISORDNINGEN

Hovedutvalg for Kultur og miljø vedtok i møte 16.11.94 å innføre ledsagerbevis for funksjonshemmede i kommunen.

Vedtaket innebærer betalingsfritak for den eller de personer som bistår funksjonshemmede på ulike arrangement og aktiviteter i kommunal regi.

Mange barn og voksne med ulike funksjonshemninger er helt eller delvis avhengig av ledsager for å kunne delta i ulike fritids- og aktivitetstilbud.

Følgepersonen fungerer som hjelper slik at den som har behov for bistand, vil kunne nyttiggjøre seg av tilbud alle andre tar som en selvfølge.

Ordningen er et tilbud til funksjonshemmede generelt.

Ved utgangen av 1997 er det utstedt 67 ledsagerbevis i Levanger kommune.

Mål:

- A. Ordningen skal markedsføres slik at alle som kan ha behov for det blir tildelt ledsagerbevis.
Alle arrangører dvs. også private, skal akseptere ledsagerbevisordningen.

Tiltak:

- 1. Det skal utarbeides en informasjonsbrosjyre om ledsagerbevisordningen.
- 2. Ordningen skal gjøres kjent for arrangører innenfor ulike områder som kunst, kultur, idrett, uteliv m.v.

12.2 FUNKSJONSHEMMEDE OG BRUK AV SNØSCOOTER

Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag av 10. juni 1977 regulerer all kjøring med snøscooter i utmark. Jordbruksarealer, kulturbeite m.m. i utmark defineres og som utmark i denne sammenheng. Snøscooter på offentlig veg reguleres lokalt av vegsjefen i Nord-Trøndelag. Det er ulovlig å kjøre med snøscooter på mange fylkes- og riksveger.

Saksbehandling

Levanger praktiserer i dag en ordning der funksjonshemmede blir tillatt å kjøre snøscooter til egen hytte. Inntil 1995 hadde funksjonshemmede etter nasjonal forskrift § 3c, rett til bruk av snøscooter dersom de hadde parkeringstillatelse fra Samferdselsdepartementet. Kommunen kunne legge begrensninger på transporten. Etter revisjon av forskriften i 1995 må tillatelse til transport av funksjonshemmede innhentes fra kommunen.

Miljøvernssjefen gir på vegne av kommunen tillatelser etter § 5. Spesielle tillatelser etter § 6 blir gitt av hovedutvalg for kultur og miljø. Tillatelsene forutsetter imidlertid også grunneiers tillatelse.

Betingelsen for hver søknad / transport blir satt av kommunen ut fra lokale forhold. Det vil bli spesielt tatt hensyn til friluftsliv, verneinteresser, dyre- og planteliv og næring .

Følgende paragrafer i forskriftene gir grunnlag for tillatelser

§5a Leiekjøring

Personer med tillatelse til leiekjøring kan også transportere funksjonshemmede. Det forutsettes imidlertid at det søkes kommunen om tillatelse på samme måte

som etter §5b. Den enkelte leiekjører skal ikke måtte vurdere om vedkommende er funksjonshemmet i forskriftens forstand og hvilke traseer som kan benyttes.

§5b Transport av bevegelseshemmede

Funksjonshemmede har et spesielt behov for transport. Alder og kortere sykdom blir imidlertid ikke regnet som bevegelseshemming. Kommunen kan be om legeerklæring. Tillatelser har blitt gitt for inntil tre år i gangen.

Funksjonshemmede blir normalt gitt tillatelse til kjøring til egen fritidseiendom dersom dette ikke i unødig grad medfører ulemper og skader. I området Vulusjøen - Heståsdalen er det på grunn av stor utfart etablert en strengere praksis.

Det blir også i en viss utstrekning blitt gitt tillatelse til ren turkjøring for funksjonshemmede. Søknadene blir vurdert individuelt opp mot eventuelle skader eller ulemper for andre.

§6 Transport på grunnlag av særlig behov som ikke knytter seg til turkjøring

Hovedutvalg for kultur og miljø kan etter skriftlig søknad gi tillatelse ut over det som dekkes av §5. Før eventuell tillatelse gis skal transportbehovet vurderes opp mot eventuelle skader eller ulemper i forhold til et mål om å redusere motorferdselen til et minimum.

Mål:

B. Funksjonshemmede skal i større grad gis mulighet til naturopplevelser på vinterstid.

Tiltak:

3. Kommunen skal overfor funksjonshemmede praktisere lovverket på en smidig og liberal måte.

13.0 GENERELLE SYNSPUNKTER OG BETRAKTNINGER FRA BRUKERHOLD

Utarbeidet av brukerrepresentant på bakgrunn av innspill fra en uformell referansegruppe bestående av brukere og deres pårørende

13.1 TILGJENGELIGHET

Adkomst til mange av forretningene i Levanger sentrum er vanskelig/umulig for bevegelseshemmede.

Forandringer på flere av spisestedene i sentrum vil gjøre adkomsten lettere for bevegelseshemmede.

Handikoptoaletter mangler på de fleste utesteder.

Musikk og kulturskolens lokaler er lite egnet for bevegelseshemmede.

(Musikkens Hus, Levanger barneskole)

13.2 UTDANNING/OPPLÆRING

Foreldre til barn med funksjonshemming føler de må stå på mye selv. Det virker som om økonomi styrer mye av rammene for opplæring og at en maksimal god læresituasjon hindres av dette.

Tett samarbeid mellom hjem barnehage/skole er svært nødvendig men føles ofte mangelfull fra foreldrenes side. Av erfaring fungerer samarbeidet i forhold til barnehagen, mens overgangen til skolen ofte oppleves som problematisk.

Fysisk tilrettelegging av skolene har bedret seg de senere årene, men ofte har tilretteleggingen kommet noe sent i forhold til de elevene som hadde behovet.

13.3 FRITID/KULTUR

Det er mange gode tilbud på dette område i kommunen. Små grupper faller likevel utenfor mange av de organiserte tilbudene. Brukere kan selv ta kontakt med kulturkontoret i slike tilfeller, individuell tilrettelegging er mulig.

Tilrettelegging for at funksjonshemmede kan ferdes i fjellet med snøscooter eller annet motorisert framkomstmiddel har vist seg å være svært vanskelig å få til. Miljøetatens håndhevelse av loven gir liten mulighet til frihet i forhold til tidspunkt for turer, løypestrase og antall turer.

Hvor mange brukere dette er tilbudet aktuelt for bør undersøkes.

13.4 OMSORGS OG HELSETJENESTER

Funksjonshemmede og deres familier møter mange og store utfordringer.

Nok og god avlastning er nødvendig for å forebygge slitasje og utbrenthet.

Ansvarsgruppe rundt den funksjonshemmede og familien kan være en fin måte å samarbeide på. Dette er en tverretattlig gruppe som skal samordne tiltak for den funksjonshemmede. Dette er ingen gruppe som skal løse alle problemer, men være til støtte og hjelp.

Brukere oppfatter ansvarsgruppeordningen som er godt system, men blir ofte frustrert fordi den ikke fungerer i praksis. Det virker som om brukere med store hjelpebehov har størst problem med å få ansvarsgruppen til å fungere, samtidig som det er disse som har mest behov for en slik samordning av tiltak.

Arbeid med akseptering av egen funksjonshemming, evt. barns/ektefelles er et vanskelig, men nødvendig arbeid. Psykososial støtte til den funksjonshemmede og pårørende mangler i stor grad. En godt fungerende ansvarsgruppe med en observant kontaktperson kan være til god hjelp, hovedsaken er at noen tar ansvar og kan gi veiledning når det er behov for det.

«Frysing» av avtaler ved uendrede behov kunne vært ønskelig (avlastning, støttekontakt, omsorgslønn) Kronisk syke brukere som allerede er i systemet burde slippe å søke på ytelser hvert år.

Et oppdateringsskjema kunne vært sendt til brukere, eller kontaktpersonen i ansvarsgruppa kunne ha ansvar for dette.

Papirarbeid og møtevirksomhet tar for mye tid "du må være veldig funksjonsfrisk for å være funksjonshemmet".

Omsorgslønn utbetales til pårørende som har særlig tyngende omsorgsarbeid for en av sine nærmeste. Dette er positivt.

Allikevel har usikkerheten omkring timetall/lønn gjort dette til en ekstra belastning for de som berøres.

Mangel på dialog med lønsmottagerne har ført til usikkerhet og skapt grobunn for frustrasjon.

Avlønning bør skje etter kommunalt regulativ.

Mange omsorgsytere i kommunen kommer ikke inn under denne lovparagrafen om omsorgslønn. Sammen med omsorgslønnsnettverk er også de samarbeidspartnere med kommunen og bør tas vare på. Invitere til kurs, la trimrom være tilgjengelig, invitere til meningsytringsmøter ved planlegging osv. Dette koster lite økonomisk, men betyr mye for de dette berører. Følelsen av å være med å dra det samme «lasset» føles alltid positivt.

Avlastning og støttekontakt må være fleksibel i form.

For en del brukere hadde det vært ønskelig med støttekontakt med bedre kompetanse.